

[Hartvig Frisch.]

inden for Pagten en overordentlig Betydning, for det rummer Mulighederne for, at paa alle de økonomiske, sociale, kulturelle Omraader, som Verden fremfor alt maa ønske maa blive genopbygget, kan de smaa Nationer yde en lige saa stor Indsats som de store.

Saa vil jeg som den højtærede Udenrigsminister ogsaa slutte med at udtale en Forhaabning. Ingen kan beskæftige sig med denne Pagt og med disse internationale Spørgsmaal, uden at han samtidig maa tænke paa den katastrofale Udvikling i Krigsopfindelserne, som er sket. Med Atom-bomben er Verden blevet en anden. Denne Opfindelse stiller os over for Muligheder for Katastrofer, som man sikkert slet ikke har Fantasi til at sætte sig ind i, men rent logisk kan man slutte sig til dem. Dér vil jeg sige: Lykkeligt at denne Pagt dog blev tegnet, saa at vi samtidig med den frygtelige Udvikling, vi her ser Optræk til, har en Udvikling i Menneskelighed, i Samarbejde, i international Forstaaelse. Dertil kræves en Ramme, som her er skabt. Uden dette vil Verden ikke kunne gennemleve de Katastrofer, som vil kunne indtræde.

Kristen Amby: Den Pagt, De Forenede Nationers Pagt, der er sluttet i San Francisco, som det hedder den 26. Dag i Juni 1945, bekræfter paa ny, at Menneskeaanden trods Skuffelse og nedslagne Haab ikke vil og ikke kan opgive Drømmen om en *pax aeterna*, en varig Fred. Selv om der er megen Forskel paa den hellige Alliance efter Napoleonskrigene, den Tids Verdenskatastrofe, mindre Forskel paa Nationernes Forbundspagt og denne Pagt, vi nu staar over for at skulle ratificere, saa har de dog alle sammen et fælles Maal: at skabe Fred og Sikkerhed. Enkelt, men rammende og smukt hedder det allerede i Indledningen:

„Vi De Forenede Nationers Folk besluttede paa at frelse“ . . . jeg tillader mig at citere her og senere . . . „kommende Generationer fra Krigens Svøbe, som to Gange i vor Levetid har bragt usigelige Lidelser over Menneskeheden.“

Den kyniske og maaske ogsaa lidt bekymrede Fornuft vil sige nu, som den desværre havde alt for meget Held til at sige efter Folkeforbundspagtens Indgaaelse og i Aarene derefter: Ja, det kan være smukt nok, Idealerne kan for saa vidt alle tilslutte sig, men hvad hjælper det? Hver Gang Betingelserne er til Stede, bryder Krigene jo ud alligevel med en Naturkrafts Voldsomhed. Og nogle semi-filosofiske Aander paa-

staar jo endda, at det til syvende og sidst er biologiske Aarsager, der ligger bag ved Krigene, og at der derfor ikke er noget at gøre — efter min Mening ganske glemmende, at Menneskeaanden er en Faktor, som virkelig er den afgørende i den menneskelige historiske Udvikling. Vi er ikke bare Led i Naturens Sammenhæng og dermed i Slægt med Naturens øvrige Skabninger og underkastet de Vilkaar, de nu engang er underkastet, vi er tillige Aandens Skabninger, og ikke bare kan Menneskeaanden ikke slippe sin Drøm, men har den Vilje, Idealisme, Udholdenhed og Troskab nok, vil den ogsaa engang kunne realisere sin Drøm om en *pax aeterna*. Det har aldrig været Kynikerne, selv de kloge Kynikere i Verden, der har fremmet Udviklingen et Hanefjed. Det var altid troende og brændende Hjerter, der med Haab imod Haab og tit imod al Fornuft turde sætte alt ind paa en Idé, der i hvert Fald fremmede Udviklingen det Stykke, som det lykkedes for det enkelte Menneske eller den enkelte Gruppe af Mennesker at fremme den.

En anden Indvending — baade den højtærede Udenrigsminister og den foregaaende ærede Taler, det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch, har været inde derpaa, men jeg maa maaske parentetisk sige, at man vil sikkert forstaa, hvor svært det er for mig nu at skulle tale om dette, efter at baade den højtærede Udenrigsminister og det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch saa udførligt har gjort Rede for baade Pagten, Baggrunden for Pagten og de Bemærkninger, den kan give Anledning til; og jeg haaber derfor, at Medlemmerne vil tilgive mig, om jeg undertiden maatte gentage noget, der allerede er sagt —, en anden Indvending, som man vil møde og altsaa allerede har mødt, og som jeg forstod ogsaa mødte fra iltre Sjæle i San Francisco, er det, jeg vil kalde den rationalistiske Idealismes Indvending, det, som det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch kaldte den absolutte Demokratisme. Ja, vi har Drømmen og Viljen, vil denne rationalistiske Idealisme sige, og den er udtrykt smukt og rigtigt i Pagten, men denne Pagt kan ikke løse de Problemer, den sætter sig for at løse, fordi den har de og de Mangler. Man vil først og fremmest sige, at den er ikke universel, den er ikke virkelig demokratisk; ikke alle er helt lige — vi har allerede hørt det udviklet, saa jeg skal ikke spille flere Ord derpaa, hvordan de fem Magter, der var de førende i Krigene, nu ogsaa skal være de førende i Freden —, og den hviler ikke paa ubetinget demokratiske Principper.